

The purpose of this apparatus is to show all variation within **Family 35**, as identified by a complete collation of the following thirty-six representative MSS—18, 35, 201, 204, 328, 386, 394, 444, 604, 757, 824, 928, 959, 986, 1072, 1075, 1100, 1247, 1249, 1503, 1548, 1637, 1725, 1732, 1761, 1768, 1855, 1864, 1865, 1876, 1892, 2080, 2466, 2554, 2587 and 2723. The first reading is that of the family and represents the vote of all the collated MSS (listed above) that are not identified as having a variant. It goes without saying that the base text is that of the family archetype, empirically determined. 824, 1072 and 1864 have no variants.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β¹

[Greeting]

1.1 Παυλος, αποστολος Ιησου Χριστου δια θεληματος Θεου, κατ' επαγγελιαν ζωης της εν Χριστω Ιησου, 2 Τιμοθεω, αγαπητω τεκνω: Χαρις, ελεος, ειρηνη απο Θεου Πατρος και Χριστου Ιησου του Κυριου ημων.

[Paul addresses Timothy's spiritual crisis]

[Paul encourages Timothy]

1.3 Χαριν εχω τω Θεω, ὃ λατρευω απο προγονων εν καθαρα συνειδησει, ὡς αδιαλειπτον εχω την περι σου μνειαν εν ταις δεησεσιν μου, νυκτος και ημερας, 4 επιποθων σε ιδειν (μεμνημενος σου των δακρυων), ἵνα χαρας πληρωθω· 5 ὑπομνησιν λαμβανων της εν σοι ανυποκριτου πιστεως—ἥτις ενωκησεν πρωτον εν τη μαμμη σου Λωιδι και² τη μητρι σου Ευεικη, πεπεισμαι³ δε ὅτι και εν σοι. 6 Δι' ἦν αιτιαν αναμνησκω σε αναζωπυρειν το χαρισμα του Θεου ὃ εστιν εν σοι δια της επιθεσεως των χειρων μου. 7 Ου γαρ εδωκεν ἡμιν ὁ Θεος πνευμα δειλιας, αλλα δυναμεως και αγαπης και σωφρονισμου.

[Don't be ashamed to suffer for Christ]

8 Μη ουν επαισχυνθης το μαρτυριον του Κυριου ημων μηδε εμε τον δεσμιον αυτου, αλλα συγκακοπαθησον τω⁴ ευαγγελιω κατα δυναμιν Θεου 9—του σωσαντος ημας και καλεσαντος κλησει ἁγια, ου κατα τα εργα ημων αλλα κατ' ιδιαν προθεσιν και⁵ χαριν, την δοθεισαν ἡμιν εν Χριστω Ιησου⁶ προ χρονων αιωνιων, 10 φανερωθεισαν δε νυν δια της επιφανειας του Σωτηρος ημων, Ιησου Χριστου, καταργησαντος μεν τον θανατον, φωτισαντος δε ζων και αφθαρσιαν δια του ευαγγελιου· 11 εις ὃ ετεθην εγω κηρυξ και αποστολος και διδασκαλος⁷ εθνων. 12 Δι' ἦν αιτιαν και ταυτα πασχω, αλλ' ουκ επαισχυνομαι, οίδα γαρ ὡ⁸ πεπιστευκα και πεπεισμαι ὅτι δυνατος εστιν την παραθηκη⁹ μου φυλαξαι εις εκεινην την ημεραν.

[Be loyal—the example of Onesiphorus]

13 Ὑποτυπωσιν εχε¹⁰ ὑγιανοντων λογων¹¹ ὧν παρ' εμου ηκουσας, εν πιστει και αγαπη τη εν Χριστω Ιησου. 14 Την καλην παραθηκη¹² φυλαξον δια Πνευματος Ἁγίου του ενοικουντος εν ἡμιν.

15 Οιδας τουτο, ὅτι απεστραφησαν με παντες οἱ εν τη Ασια, ὧν εστιν Φυγελλος¹³ και Ἐρμογειης. 16 Δωη¹⁴ ελεος ὁ Κυριος τω Ονησιφορου οικω, ὅτι πολλακις με ανεψυξεν και την ἄλυσιν μου ουκ επησχυνθη·¹⁵ 17 αλλα γενομενος εν Ῥωμη σπουδαιοτερον εζητησεν με και εὔρεν 18 (δωη αυτω ὃ¹⁶ Κυριος εὔρειν ελεος παρα Κυριου εν εκεινη τη ημερα)· και ὅσα εν Εφεσω διηκουησεν βελτιον συ¹⁷ γινωσκεις.

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©.

² και || 1 εν 328,1247

³ πεπεισμαι || πεπεισμε 959

⁴ τω || το 757

⁵ και || 1 1 1892 (repeats)

⁶ εν χριστω ιησου || --- 201

⁷ διδασκαλος || διδιδασκαλος 1637 (from one line to the next)

⁸ 1864 resumes at this point.

⁹ παραθηκη || παρακαταθηκη [15%] 35,1732^c

¹⁰ εχε || εσχε 1247

¹¹ λογων || λογον 959

¹² παραθηκη || παρακαταθηκη [10%] 35,1732^c

¹³ φυγελλος || φυγελος [35%] 2466

¹⁴ δωη || δωοι 986

¹⁵ επησχυνθη 35^c,1732^{at} || επαισχυνθη [49%] 35,204,1732,2466

¹⁶ ο || --- 1892

¹⁷ βελτιον συ || ~ 21 986

[Be strengthened]

2.1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 2 Καί, ἅ¹ ἠκούσας παρ' ἐμοῦ δια πολλῶν μαρτυρῶν, ταῦτα παραθου πιστοῖς ἀνθρώποις οἵτινες ἱκανοὶ ἐσονται καὶ ἕτερος διδάξει.

3 Σὺ οὖν κακοπαθήσον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4 Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλεκέται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις,² ἵνα τῷ στρατολογησάντι³ ἀρεσῇ. 5 Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανύεται ἐὰν μὴ νομιμῶς ἀθλήσῃ 6—τὸν κοπιῶντα γεωργόν⁴ δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν⁵ μεταλαμβάνειν. 7 Νοεὶ ἅ λέγω· δὴ γὰρ σοὶ ὁ Κύριος συνέσιν ἐν πάσιν.

[Encouragement by example]

8 Μνημονεύε Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ⁶ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου, 9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακούργος, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δεδεταί. 10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω: διὰ τοὺς ἐκλεκτούς,⁷ ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τυχῶσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. 11 Πιστὸς ὁ λόγος:⁸ εἰ γὰρ συναπεθανόμεν, καὶ συζησομεν⁹ 12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλευσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κακείνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει—ἀρνήσασθαι¹⁰ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

14 Ταῦτα ὑπομιμήσκει,¹¹ διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρησίμῳ—ἐπὶ καταστροφή τῶν ἀκούοντων.

[Approved and disapproved]

15 Σπουδάσον σεαυτὸν δοκιμὸν παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργατὴν ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 16 Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας¹² περιστάσο, ἐπὶ πλείον γὰρ προκοψοῦσιν ἀσεβείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γαγγραινα νομῆν ἔξει—ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλῆτος, 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀληθειαν ἠστοχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρεποῦσιν τὴν τινῶν πίστιν.

19 Ὁ μόντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταυτὴν: “Ἐγὼν Κύριος τοὺς οὐτάς αὐτοῦ”, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομαζὼν τὸ ὄνομα Κυρίου. 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἐστὶν μόνον σκευὴ χρυσα καὶ ἀργύρα, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὄστρακινα· καὶ ἅ¹³ μὲν εἰς τιμὴν, ἅ δὲ εἰς ἀτιμίαν. 21 Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἐστὶ σκευὸς εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον καὶ εὐχρηστὸν τῷ Δεσποτῇ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

[The true source of opposition]

22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεύγε· διώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν επικαλούμενων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδευτοὺς ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας. 24 Δούλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μαχεσθαι ἀλλ' ἠπίον¹⁴ εἶναι πρὸς πάντας, διδασκτικόν, ἀνεξικακόν,¹⁵ 25 ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετανοίαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας 26 καὶ ἀναιηψώσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος (ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκεῖνου θέλημα).

*[Paul addresses Timothy's future ministry]**[What relativistic humanism produces]*

3.1 Τοῦτο δὲ γινώσκει: ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐστήσονται καιροὶ χαλεποὶ. 2 Ἔσονται γὰρ οἱ ἀνθρώποι φιλαυτοὶ, φιλαργυροὶ, ἀλαζόνες, ὑπερηφάνοι, βλασφημοὶ, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχαριστοὶ, ἀνοσοῖοι, 3 ἀστοργοὶ, ἀσπνδοὶ, διαβόλοιοι, ἀκρατεῖς, ἀνημεροὶ, ἀφιλαγάθοιοι, 4 προδοταὶ, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιληδονοὶ μᾶλλον ἢ Φιλοθεοὶ· 5 ἔχοντες μορφώσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρηνημένοι!

¹ α || --- 1247

² πραγματεῖαις || πραγματιαις [10%] 201,757

³ στρατολογησάντι || στρατολογισάντι 328

⁴ γεωργόν || γεωργεῖν 2466

⁵ τῶν καρπῶν || τὸν καρπὸν 394,1100

⁶ ἐκ σπέρματος δαυὶδ || --- 386

⁷ ἐκλεκτούς || ἐκλεκλεκτούς 1637

⁸ λόγος || 1 καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἀξίος 1876

⁹ συζησομεν || συζησώμεν 1876

¹⁰ ἀρνήσασθαι || 1 γὰρ [15%] 1637

¹¹ ὑπομιμήσκει || ὑπομημήσκει 959

¹² κενοφωνίας || καινοφωνίας 18,386

¹³ α || αἰ 1247^α

¹⁴ ἠπίον || ἡπίον 604,928,1768

¹⁵ ἀνεξικακόν || --- 1247

Και τουτους αποτρεπου· 6 εκ τουτων γαρ εισιν οί ενδυοντες¹ εις τας οικιας και αιχμαλωτιζοντες γυναικαρια σεσωρευμενα ἁμαρτιας, αγομενα επιθυμιας ποικιλαις, 7 παντοτε μανθανοντα και μηδεποτε εις επιγνωσιν αληθειας ελθειν δυναμενα.² 8 “Ον τροπον δε Ιαννης και Ιαμβρης αντεστησαν Μωυση, ούτως και³ ούτοι ανθιστανται τη αληθεια—ανθρωποι κατεφθαρμενοι τον νουν, αδοκιμοι περι την πιστιν—9 αλλ’ ου προκοψουσιν επι πλειον, ἡ γαρ ανοια αυτων εκδηλος εσται πασιν, ὡς και ἡ εκεινων εγενετο.

[“Continue in the things you have learned”]

10 Συ δε παρηκολουθηκας μου τη διδασκαλια,⁴ τη αγωγη, τη προθεσει, τη πιστει, τη μακροθυμια, τη αγαπη, τη ὑπομονη· 11 τοις διωγμοις, τοις παθημασιν οια μοι εγενετο εν Αντιοχεια, εν Ικονιω, εν Λυστροις—οίους διωγμους ὑπηγεκα· και εκ παντων με ερρυσαστο ὁ Κυριος. 12 Και, παντες δε οί θελοντες ευσεβως ζην εν Χριστω Ιησου διωχθησονται· 13 ποιηροι δε ανθρωποι και γοητες προκοψουσιν επι το χειρον, πλανωντες και πλανωμενοι.

14 Συ δε μενε εν οίς εμαθες και⁵ οίς⁶ επιστωθης,⁷ ειδως παρα τινος εμαθες, 15 και ὅτι απο βρεφους τα Ἱερα Γραμματα οιδας, τα δυναμενα σε σοφισαι εις σωτηριαν δια⁸ πιστεως της εν Χριστω Ιησου. 16 Πασα Γραφη Θεοπνευστος και ωφελιμος⁹ προς διδασκαλιαν, προς ελεγχον, προς επανορθωσιν, προς παιδειαν την εν δικαιοσυνη,¹⁰ 17 ἵνα αρτιος ἦ ὁ του Θεου ανθρωπος, προς παν εργον αγαθον εξηρτισμενος.¹¹

[Proclaim the Word!]

4.1 Διαμαρτυρομαι¹² ουν εγω, ενωπιον του Θεου και του Κυριου Ιησου Χριστου, του μελλοντος κρινειν ζωντας και νεκρους, κατα την επιφανειαν αυτου και την βασιλειαν αυτου: 2 Κηρυξον τον Λογον· επιστηθι ευκαιρωσ ακαιρωσ· ελεγξον, επιτιμησον, παρακαλεσον, εν παση μακροθυμια και διδαχη. 3 Εσται γαρ καιρος ὅτε της ὑγιαίνουσης διδασκαλιας ουκ ανεξονται· αλλα κατα τας επιθυμιας τας ιδιας ἑαυτοις επισωρευουσιν διδασκαλους κηθημενοι την ακοην 4—και, απο μεν της αληθειας την ακοην αποστρεψουσιν,¹³ επι δε τους μυθους εκτραπησονται. 5 Συ δε νηφε εν πασιν, κακοπαθησον, εργον ποιησον ευαγγελιστου, την διακονιαν σου πληροφορησον.

[Timothy will no longer have Paul to help him]

6 Εγω γαρ ηδη σπενδομαι και ὁ καιρος της εμης αναλυσεως εφεστηκεν. 7 Τον αγωνια τον καλον ηγωνισμαι, τον δρομον τετελεκα, την πιστιν τετηρηκα. 8 Λοιπον αποκειται μοι ὁ της δικαιοσυνης στεφανος, ὃν αποδωσει¹⁴ μοι ὁ Κυριος εν εκεινη τη ἡμερα, ὁ δικαιος Κριτης· ου μονον δε εμοι, αλλα και πασιν τοις ηγαπηκοσιν την επιφανειαν αυτου.

[Concluding remarks]

[“Please come quickly”]

4.9 Σπουδασον ελθειν προς με ταχεως· 10 Δημας γαρ με εγκατελιπεν, αγαπησας τον νυν αιωνα, και επορευθη εις Θεσσαλονικην¹⁵—Κρισκης εις Γαλατιαν, Τιτος εις Δαλματιαν. 11 Λουκας εστιν μονος μετ’ εμου. Μαρκον αναλαβων αγε¹⁶ μετα σεαυτου, εστιν γαρ μοι ευχρηστος εις διακονιαν. 12 Τυχικον δε¹⁷ απεστειλα εις Εφεσον. 13 Τον φελονην¹⁸ ὃν απελιπον εν Τρωαδι παρα Καρπω ερχομενος φερε—και τα βιβλια, μαλιστα τας μεμβρανας. 14 Αλεξανδρος ὁ χαλκευς πολλα μοι κακα¹

¹ ενδυοντες || ενδυοντες [77%] 328,394,604,928,959,1247,1249,1768,1892^c,2587

² δυναμενα || δυναμεναι 1247

³ ούτως και || 1212 1247 (repeats)

⁴ διδασκαλια || δασκαλια 35

⁵ και || 1 εν 959

⁶ οίς || --- [80%] 986,1732,1892

⁷ επιστωθης || επιστευθης [10%] 204,444,1548,1725,1732,1761,1768,1855,1876,2080,2554,2587

⁸ δια || 1 της 386

⁹ ωφελιμος || ωφελημος 201,959

¹⁰ δικαιοσυνη || δικαιοσυνην 1100

¹¹ εξηρτισμενος || εξηρτιμενος [5%] 959,1100,1855 || εξηρτημενος [10%] 2466

¹² διαμαρτυρομαι || διαμαρτυρωμαι 959

¹³ αποστρεψουσιν || επιστρεψουσιν 986,1855

¹⁴ αποδωσει || αποδωσοι 1247

¹⁵ θεσσαλονικην || θεσσαλονικην 386,1705 || θεσσαλωνικην 1876

¹⁶ αγε || εχε 394

¹⁷ δε || --- 1503

¹⁸ φελονην 1865^{alt},2723^{alt} || φαιλωνην [1%] 1865,2723

¹ μοι κακα || ~ 21 1548,1761

2 Timothy

κακα¹ ενεδειξατο· αποδωη αυτω δ² Κυριος κατα τα εργα αυτου· 15 δν και συ³ φυλασσου, λιαν γαρ ανθεστηκεν τοις ημετεροις λογοις.

[People will disappoint you]

16 Εν τη πρωτη μου απολογια ουδεις μοι συμπαραγενετο, αλλα παντες με εγκατελιπον. Μη αυτοις λογισθειη. 17 'Ο δε Κυριος μοι παρεστη και ενεδυναμωσεν με, ινα δι' εμου το κηρυγμα πληροφορηθη και ακουση παντα τα εθνη. Και ερρυσθην εκ στοματος λεοντος· 18 και ρυσεται με ο Κυριος απο παντος εργου ποιηρου και σωσει εις την βασιλειαν αυτου την επουρανιον· ω η δοξα εις τους αιωνας⁴ των αιωνων. Αμην.

[Farewell]

19 Ασπασαι Πρισκαν⁵ και Ακυλαν,⁶ και τον Ονησιφορου οικον. 20 Εραστος εμεινεν εν Κορινθω, Τροφιμον δε απελιπον εν Μιλητω ασθενουντα. 21 Σπουδασον προ χειμωνος ελθειν. Ασπαζεται σε Ευβουλος, και Πουδης και Λινος και Κλαυδια και οί αδελφοι παντες. 22 'Ο Κυριος Ιησους Χριστος μετα του πνευματος σου. 'Η χαρις μεθ' υμων. Αμην.⁷

---

¹ μοι κακα || ~ 21 1548,1761

² ο || --- 959

³ συ 2466° || --- 18,2466

⁴ αιωνας || αιαιωνας 1637 (from one line to the next)

⁵ πρισκαν || πρισκιλλαν [15%] 1892

⁶ ακυλαν || ακιλαν 1732

⁷ αμην || 11 757